

΄Αξιζε αυτή η παράσταση

> «Οι πέτρες» των Τομ Λύκος και Στέφο Νάντσου από το Θέατρο Αντίδοτο

Ο Ξενάκης Κυριακίδης είχε υπόψη του αυτό το έργο εδώ και χρόνια. Μου είχε διηγηθεί την υπόθεσή του πριν από τρία ή τέσσερα χρόνια. Στην έκδοση με το ρεπερτόριο της σεζόν 2007-2008, το αυστραλέζικης καταγωγής θεατρικό έργο «Οι πέτρες» εξαγγέλλεται σε σκηνοθεσία ενός από τους συγγραφείς του, Τομ Λύκος, και με τους Αντρέι Κρουπά και τον Ξενάκη Κυριακίδη στη διανομή. Το έργο τελικά ανέβηκε τώρα, τον Ιούνιο του 2008 και σε σκηνοθεσία του Ξενάκη Κυριακίδη με τον Αντρέι Κρουπά και την Κυριακή Κονταξάκη στη διανομή. Όλα αυτά γράφονται για να εισαγάγουν τη διαπίστωσή μου πως ο κόπος που χρειάστηκε (όπως φαίνεται) να ανεβούν «Οι πέτρες», άξιζε.

Η φιλοσοφία που διέπει όλη τη δράση του Θεάτρου Αντίδοτο διαφέρει από τη φιλοσοφία των άλλων θεατρικών σχημάτων κυρίως στο εξής: έχει συγκεκριμένο target group και στόχο. Κάθε παραγωγή απευθύνεται σε συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα, και ο θίασος αναζητεί το θεατή του, πηγαίνει κοντά του, τον βρίσκει και προσπαθεί να τον κρατήσει και να τον προετοιμάσει για το επόμενο σκαλί στη μακρά θεατρική σκάλα. Και σ' ό,τι

αφορά το στόχο, αυτός εκφράζεται μέσα από το όνομα του θεατρικού σχήματός - το θέατρο παρέχεται στις πιο τρυφερές και απορροφητικές ηλικίες ως αντίδοτο στον αντιπολιτισμό, την ανηθικότητα και την ανία της καθημερινότητας. Δεν είναι, λοιπόν, τυχαίο, ότι ο Ξενάκης Κυριακίδης επεσήμανε το θεατρικό των Αυστραλών Τομ Λούκας και Στέφο Νάτσου και προεβόλετο προς αυτό μέχρι που το ανέβασε. Η πνευματική νόσος που διαγιγνώσκεται στο κείμενο και καταπολεμάται με θεατρικά μέσα, απλώνεται με μεγάλη ταχύτητα και στον τόπο μας. Η εφηβική ανία, η αποκρουστική λέξη «βαριέμαι», το από μέσα κλειδωμά του εσωτερικού

κόσμου των εφήβων και η αχρηστία των περισσότερων από τα παραδοσιακά κλειδιά που οι αρμόδιοι ενήλικοι χρησιμοποιούσαν μέχρι τώρα για το ξεκλείδωμα, δίνουν στις «Πέτρες» θέση στο ρεπερτόριο του Θεάτρου Αντίδοτο.

Δύο έφηβοι, σκοτώνοντας τον ανυπόφορα άδειο χρόνο

τους, σκοτώνουν και ένα οδηγό αυτοκινήτου ρίχνοντας πέτρες από γέφυρα πάνω από το αυτοκινητόδρομο. Μόνοι, ωσάν να μην υπάρχει ο κόσμος γύρω τους, γυμνοί από σκέψεις και διδασκαλίες που συσσωρεύσε πριν από το «τώρα» τους η ανθρωπότητα για τη διαφορά του καλού από το κακό, για τα όρια του επιτρεπού, για την αξία της ζωής του άλλου, αλλά και της δικής τους, τα παιδιά ρίχνουν πέτρες. Ή καινε σχολικές αίθουσες. Ή αρρωσταίνουν από την ανίατη αρρώ-

στια του ρατσισμού. Ή αυτοκαταστρέφονται από τα ναρκωτικά. Γίνονται παραβάτες χωρίς να συνειδητοποιούν τι ακριβώς παραβαίνουν.

Η εφηβική ανία, η αποκρουστική λέξη «βαριέμαι», το από μέσα κλειδωμά του εσωτερικού κόσμου των εφήβων και η αχρηστία των περισσότερων από τα παραδοσιακά κλειδιά που οι αρμόδιοι ενήλικοι χρησιμοποιούσαν μέχρι τώρα για το ξεκλείδωμα, δίνουν στις «Πέτρες» θέση στο ρεπερτόριο του Θεάτρου Αντίδοτο.

Το βασικό κριτήριο της κάθε θεατρικής πράξης δεν είναι η πρόθεσή της αλλά η αποτελεσματικότητά της. Η παράσταση του Ξενάκη Κυριακίδη είναι λιτή, σύντομη και αφαιρετική, ότι ακριβώς χρειάζεται για να μετατραπεί μια συγκεκριμένη ιστορία σε ένα γενικευμένο αντίδοτο. Οι δύο του ηθοποιοί, η Κυριακή Κονταξάκη και ο Αντρέι Κρουπά, αλλάζουν υποστάσεις στιγμιαία και εύστοχα, τη μια στιγμή είναι οι δύο έφηβοι, οι δράστες του εγκλήματος, την άλλη δύο αστυνομικοί, που επιφορτίζονται και με διαφορετικές στάσεις σ' ό,τι αφορά το θέμα της τιμωρίας. Ο «άδειος» κόσμος γύρω από τις δύο εφηβικές μοναξιές δίνεται μέσα από τα σκηνικά του Μάθιου Μπίγκερ

Όμως πιστεύω ότι ο μεταφραστής του έργου και ο σκηνοθέτης της παράστασης Ξενάκης Κυριακίδης διέπραξε σοβαρό λάθος αποδίδοντας το κείμενό στην κυπριακή διάλεκτο. Ο σκοπός του είναι φανερός: μέσα από την ομιλούμενη μεταξύ των δικών μας παιδιών γλώσσα να κάνει τους ήρωες του έργου πιο αναγνωρίσιμους, πιο απο-

δεκτούς στην αρχή, για να μοιραστούν στο τέλος το ηθικό σοκ των πράξεών τους σε μεγαλύτερο βαθμό. Ιδού μόνο μερικά από τα (δικά μου πάντα) επιχειρήματα ενάντια στη συγκεκριμένη απόφαση του σκηνοθέτη. Οι πραγματικές (realities) του έργου δεν «χωράνε» στη μεταγλώττιση, π.χ. οι ένορκοι στο δικαστήριο ή το ιδιωτικό σχολείο-αναμορφωτήριο στο οποίο στέλνουν ένα από τα παιδιά του έργου. Η παραβολική γενίκευση και η αφαιρετικότητα που τηρούνται στα άλλα επίπεδα της παράστασης, έρχονται σε σύγκρουση με τη γλωσσική συγκεκριμενοποίηση του λόγου. Και η ζητούμενη αποτελεσματικότητα μειώνεται αισθητά, επειδή οι ηθοποιοί της παράστασης, και ιδιαίτερα ο κατά τα άλλα πολύ καλός Αντρέι Κρουπά, δεν μπορούν να αποδώσουν το ρόλο τους στην κυπριακή διάλεκτο με απαιτούμενη άνεση και φυσικότητα, οπότε ο σκοπός της άμεσης επαφής με το κυπριακό εφηβικό κοινό δεν πετυχαίνεται. Μια απλή μετάφραση στην κοινή νεοελληνική δεν θα χρωματιζόταν τοπικά και εθνικά, αλλά θα τηρούσε το κριτήριο εκείνης της γενίκευσης, που δεν απομακρύνεται από το άτομο, αλλά αφορά τον καθένα.